

การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัด สุรินทร์ อุบลราชธานี และยโสธร

พุดนา รุ่งระวี

ชลธิชา เตโซ

อุไรวรรณ นาสพัฒน์

สมพร วนะสิทธิ์

บทคัดย่อ

เพื่อศึกษาถึงการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์ อุบลราชธานี และยโสธร โดยจำแนกเกษตรกรตามการเข้ากลุ่มข้าวอินทรีย์ตามมาตรฐาน ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สุรินทร์ (มก.สร.) กลุ่มมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) และกลุ่มมาตรฐานสินค้า เกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) เก็บรวบรวมข้อมูลการปลูกข้าวอินทรีย์ฤดูนาปี 2547 ด้วยวิธีสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง มีนาคม 2548 สุ่มตัวอย่างเกษตรกรโดยวิธี Purposive Sampling ได้เกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด 152 ครัวเรือน สรุปผลได้ดังนี้ เกษตรกรที่ตกเป็นตัวอย่าง ร้อยละ 82 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอายุในช่วง 31 - 50 ปี ร้อยละ 54 รายได้หลักคือทำนา ยังมีรายได้เสริมจากแหล่งอื่น ได้แก่ ปลูกผัก รับจ้างทั่วไป ก่อสร้าง รับราชการ เป็นต้น จำนวนแรงงานในการทำนาเฉลี่ย 2 คน / ครัวเรือน มีการจ้างแรงงานในการทำนา กิจกรรมที่มีการจ้างทำนา ใน 3 อันดับแรกคือ การนวดข้าว การเก็บเกี่ยว และการปักดำ มีร้อยละ 85 72 และ 59 ตามลำดับ เนื้อที่ทำนาข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 8.95 ไร่/ครัวเรือน ได้ศึกษาพบว่า ร้อยละ 38 ที่มีการทำนาข้าวอินทรีย์ และแบบเคมีในครัวเรือนเดียวกัน จากการศึกษาถึงการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร โดยแบ่งเทคโนโลยีเป็น 8 ด้าน คือ ด้านเมล็ดพันธุ์ เขตกรรม การจัดการความอุดมสมบูรณ์ของดิน ระบบการปลูกพืช การใช้ปุ๋ย การจัดการน้ำ ด้านอารักขาพืช และการเก็บเกี่ยว คะแนนเต็ม 100 คะแนน ให้คะแนนเป็นรายแปลงกรณีที่ครัวเรือนนั้น ๆ ทำนามากกว่า 1 แปลง นำ คะแนนที่ได้ของทุกแปลงรวมกันแล้วเฉลี่ยเป็นคะแนนของครัวเรือน ถ้าได้คะแนน 0 - 40 มีการใช้ เทคโนโลยีระดับต่ำ คะแนน 40.1 - 60 มีการใช้ระดับปานกลาง และคะแนนมากกว่า 60 มีการใช้ระดับสูง สรุปได้ว่าเทคโนโลยีด้าน เมล็ดพันธุ์ เขตกรรม การจัดการความอุดมสมบูรณ์ของดิน การเก็บเกี่ยว เกษตรกร มีการใช้ในระดับสูง ในส่วนของอารักขาพืช ได้แก่ การป้องกันกำจัดวัชพืช โรค / แมลง และหนู เกษตรกรมี การใช้ระดับสูง เช่นเดียวกันในขณะที่เทคโนโลยีด้านการใช้ปุ๋ย การจัดการน้ำ เกษตรกรใช้เทคโนโลยีระดับ ปานกลาง ทั้งนี้เพราะ การใช้ปุ๋ยของเกษตรกรยังมีการใช้ในปริมาณที่ต่ำกว่าคำแนะนำ ในส่วนการจัดการน้ำ เนื่องจากเกษตรกร ร้อยละ 58 ที่อาศัยน้ำฝนแหล่งเดียวในการปลูกข้าว ทำให้ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำในระยะการเจริญเติบโตของข้าวตามคำแนะนำได้ แม้ว่าบางครัวเรือนจะมีแหล่งน้ำมากกว่า 1 แหล่ง แต่แหล่งน้ำเหล่านั้นไม่สามารถเก็บกักน้ำได้ตลอดช่วงฤดูการทำนา สำหรับเทคโนโลยีด้านระบบการปลูกพืช ซึ่งหมายถึงมีการปลูกพืชหมุนเวียนก่อนและหลังทำนา เกษตรกรมีการใช้ในระดับต่ำ เกษตรกร ไม่สามารถ ปฏิบัติได้ ทั้งนี้เพราะขาดแคลนเมล็ดพันธุ์พืชหมุนเวียน และปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ขาดแคลนน้ำ เมื่อพิจารณาถึง

ผลผลิตข้าว ซึ่งเกษตรกรนิยมปลูกข้าว 3 พันธุ์ ได้แก่ ข้าวดอกมะลิ 105 กข 15 และ กข 6 โดยได้ผลผลิตในราคา 384 483 และ 477 กก. 1 ไร่ ตามลำดับ สำหรับการจำหน่ายผลผลิต ร้อยละ 60 จำหน่ายให้กับโรงสี ราคาที่จำหน่ายอยู่ในช่วง 7 - 11 บาท โดยมี ร้อยละ 53 ที่เกษตรกรจำหน่ายได้ราคา ตั้งแต่ 10 บาทขึ้นไป ในส่วนความคิดเห็นของเกษตรกรด้านการผลิตข้าวอินทรีย์ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 97 ปลูกข้าวอินทรีย์แล้วทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินดีขึ้น ทำให้สุขภาพดีขึ้น โรค / แมลง ศัตรูข้าวลดลง ร้อยละ 70 เท่ากัน และทำให้สัตว์ศัตรูธรรมชาติเพิ่มขึ้น มีร้อยละ 59 นอกจากนี้ และร้อยละ 93 ที่เห็นว่าลดต้นทุนการผลิต

คำหลัก : ข้าวอินทรีย์ สสำรวจ การยอมรับเทคโนโลยี

กรมวิชาการเกษตร